

Polskie prawo pracy coraz szerzej wspiera rodziców dzieci z problemami zdrowotnymi. Od 19 marca 2025 r. obowiązuje nowy przepis Kodeksu pracy – art. 180 – wprowadzający uzupełniający urlop macierzyński dla rodziców wcześniaków i hospitalizowanych noworodków. To ważna zmiana, która pozwoli rodzicom lepiej pogodzić obowiązki zawodowe z opieką nad dzieckiem wymagającym szczególnej troski.

Uzupełniający urlop macierzyński

Nowe świadczenie będzie można wykorzystać bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, bez nawet jednego dnia przerwy. Jego długość zależy od tygodnia ciąży, w którym urodziło się dziecko, oraz od jego masy urodzeniowej.

Rodzic otrzyma tydzień uzupełniającego urlopu za każdy tydzień pobytu dziecka w szpitalu – maksymalnie do:

- 15. tygodnia po porodzie – gdy dziecko urodziło się przed 28. tygodniem ciąży lub ważyło poniżej 1000 g,
- 8. tygodnia po porodzie – w przypadku urodzenia po 28., a przed 37. tygodniem ciąży i z masą urodzeniową dziecka większą niż 1000 g,
- 8. tygodnia po porodzie – także przy dzieciach urodzonych po 37. tygodniu, które pozostają w szpitalu co najmniej dwa dni po 4. dniu życia.

W praktyce oznacza to, że rodzice skrajnych wcześniaków mogą uzyskać nawet 15 dodatkowych tygodni urlopu, w pełni płatnego i chronionego prawnie.

Z prawa do uzupełniającego urlopu macierzyńskiego skorzystają również rodziny zastępcze niezawodowe oraz osoby, które wystąpiły do sądu o przysposobienie dziecka, jeśli pobyt w szpitalu przypada już po przyjęciu dziecka na wychowanie.

Dłuższy urlop rodzicielski „Za życiem”

Nowe przepisy potwierdzają też rozszerzone uprawnienia dla rodziców dzieci z zaświadczeniem „Za życiem”. Otrzymają oni dłuższy o 24 tygodnie urlop rodzicielski, czyli łącznie 65 tygodni przy jednym dziecku i 67 tygodni przy porodzie mnogim.

Z tej puli 9 tygodni jest zarezerwowanych wyłącznie dla jednego z rodziców – jeśli nie zostaną wykorzystane, przepadają po ukończeniu przez dziecko 6. roku życia. Dłuższy urlop przysługuje również rodzicom zastępczym i adopcyjnym, jeśli przyjęli dziecko posiadające zaświadczenie „Za życiem” przed ukończeniem przez nie 14 lat. W ich przypadku łączny wymiar urlopu rodzicielskiego wyniesie 62 tygodnie.

Więcej czasu na wychowanie i opiekę

Rodzice dzieci niepełnosprawnych mają też prawo do dłuższego urlopu wychowawczego – aż o 36 miesięcy więcej niż standardowo. Mogą z niego korzystać do ukończenia przez dziecko 18 lat. Jeden miesiąc tego urlopu jest zastrzeżony dla każdego z rodziców osobno, co sprzyja dzieleniu się obowiązkami opiekuńczymi.

Wszystkie wspomniane urlopy można uzyskać po złożeniu wniosku w formie papierowej lub elektronicznej z co najmniej 21-dniowym wyprzedzeniem.

Elastyczny czas pracy i praca zdalna

Kodeks pracy przewiduje również większą elastyczność dla rodziców dzieci z problemami zdrowotnymi. Mogą oni wnioskować o:

- przerywany system czasu pracy – z przerwą do 5 godzin w ciągu dnia, np. na rehabilitację dziecka,
- indywidualny rozkład czasu pracy – pozwalający rozpocząć pracę o późniejszej porze,
- ruchomy czas pracy – z możliwością elastycznego rozpoczęcia pracy w określonym przedziale godzinowym.

Z takiego uprawnienia mogą korzystać m.in. rodzice dzieci posiadających zaświadczenie „Za życiem”, orzeczenie o niepełnosprawności lub potrzebie kształcenia specjalnego. Co istotne, pracodawca ma obowiązek uwzględnić wnioski, chyba że nie pozwalają na to organizacja lub charakter pracy.

Od kwietnia 2023 r. obowiązuje także przepis dający możliwość wnioskowania o pracę zdalną osobom opiekującym się niepełnosprawnym członkiem rodziny lub osobą pozostającą z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym. Również w tym przypadku pracodawca może odmówić jedynie z uzasadnionych powodów organizacyjnych, informując o tym pracownika w ciągu 7 dni.

Łączenie uprawnień

Rodzic może łączyć różne formy wsparcia – np. wnioskować o indywidualny rozkład czasu pracy i jednocześnie o wykonywanie pracy zdalnej. Takie rozwiązanie ułatwi codzienną logistykę rodzinom, które na co dzień zmagają się z koniecznością zapewnienia dziecku specjalistycznej opieki i rehabilitacji.

Nowe przepisy oznaczają kolejny krok w kierunku bardziej elastycznego i rodzinnego rynku pracy. Państwo wychodzi naprzeciw potrzebom rodziców, którzy dotąd często musieli wybierać między opieką nad chorym dzieckiem a stabilnością zatrudnienia. Od 2025 roku to wybór, którego nie będą już musieli podejmować.

Źródło: PIP